

Heroji u sjenci

Sastanak menadžera i zaposlenih od posebnog značaja za poslodavca

CEDIS finansijski stabilno p

Korona kriza smanjila distributivnu potrošnju ali nije poremetila razvojne projekte. I pored brojnih restriktivnih mjera i objektivnih ograničenja investirano najviše do sada

Osnovna tema sastanka menadžera i zaposlenih od posebnog značaja za poslodavca, održanog 12. februara u Podgorici, bila je prezentacija poslovnih rezultata, kao i planovi za naredni period.

Prezentujući poslovne rezultate u 2020. godini, izvršni direktor **Zoran Đukanović** istakao je da je CEDIS u prošloj godini ostvario manje prihode u odnosu na planirane, prije svega uslijed manje distributivne potrošnje, kao posljedice pandemije COVID 19, koja je imala negativne efekte na poslovanje Društva, a ozbiljne finansijske posljedice pretrpjela je ekonomija cijele države.

Ostvaren je poslovni prihod od 94 miliona eura, što je 7,3 miliona manje u odnosu na Plan. Manja distributivna potrošnja od skoro 200 GWh smanjila je prihod od korišćenja distribu-

tivne mreže za 7.5 miliona eura, što je djelimično kompenzovano većim prihodima od neovlašćene potrošnje i naknade za priključenje.

-Najvažnije je da smo u godini koja je gotovo zaustavila svjetsku ekonomiju ispunili osnovni zadatak, a to je

kontinuirana distribucija električne energije do krajnjih korisnika. Iako na prvi pogled izgleda da je to uobičajen zadatak, u poredhodnih 10-tak mjeseci on nije bio nimalo jednostavan, jer se sa ekipama i kompletnom operativom upravljalo na poseban način da bi građani na nas mogli računati u svim situacijama – kazao je Đukanović i dodao:

-I pored toga što smo se suočili sa potpuno nepoznatom i izaovnom situacijom koju niko nije mogao da predvidi, CEDIS posluje u zoni ekonomičnog poslovanja, a likvidnost Društva je na odgovarajućem nivou. Imamo dovoljno sredstava da izmirujemo kratkoročne obaveze i spadamo u red finansijski stabilnih preduzeća. To je zasluga svih zaposlenih, iako smo imali mnogo veće ambicije, ali smo od nekih aktivnosti morali odustati, jer često nijesmo bili kompletni, poštovanje mjera zahtijevalo je redukovanje određenih poslova. Nakon određivanja tarife sa određenim minusom ušli

reduzeće

smo u 2020. godinu, tako da su sve pretpostavke bile protiv nas i prijetila je opasnost da godinu završimo u minusu, što nijesmo htjeli da dozvolimo. Do kraja smo se borili da ostanemo iznad nule, radili smo sve što smo mogli da nastavimo sa uspješnim poslovanjem i u tome smo i uspjeli.

NASTAVLJEN TREND SMANJENJA GUBITAKA

U tom smislu je, prema riječima izvršnog direktora, nastavljen trend smanjenja gubitaka u sistemu (sa 13.10 odsto u 2019. smanjeni na 12.93 odsto u prošloj godini), iako su ostvareni gubici nešto iznad planiranih, što je razumljivo, s obzirom da se mjesecima nije moglo raditi na terenu i da u vrijeme uvođenja karantina nijesu isključivani korisnici, a bilo je i zdravstvenih problema među zaposlenima.

Pored toga, dobar rezultat postigli smo i u realizaciji investicija koje, bez obzira na sve okolnosti, nijesu stale. -Nastojali smo da i u ovakvoj godini održimo supstancu kompanije, tako da je realizacija investicionog plana bolja od očekivane, tj. i pored pandemije koronavirusa, investirali smo najviše do sada, što me posebno raduje. U tome smo uspjeli, prije svega, zahvaljujući sinhronizovanom djelovanju Razvoja kao nosioca posla i Operative koja je vukla glavne projekte. Ulaganje u sistem 37,2 miliona eura i ostvarenje Plana od preko 80 odsto je odličan rezultat, jer su naši planovi uvijek ambiciozni. Pored podizanja kvaliteta napajanja, na ovaj način podižemo i vrijednost imovine od koje zavisi tarifa, tako da će se kroz buduće odluke Regulatorne agencije za energetiku „pokupiti“ benefiti od prošlogodišnjih investicija. Moram

pomenuti i formiranje logističkog centra u Kotoru, gdje se već uređuju zgrade u koje će preći zaposleni iz Kotora i Tivta, a srediće se i magacinski prostor za rezervne djelove i stvoriti optimalni uslovi za rad u tom regionu. Prostor je ogroman, tako da od njega u budućnosti može biti i dodatnih benefita – istakao je Đukanović. S tim u vezi, ukupni troškovi su, takođe, bili manji od planiranih, iako ima prostora da se dodatno smanje, na čemu će se intenzivno raditi u narednom periodu.

-Što se tiče troška zarada i ostalih ličnih primanja od 25,5 miliona eura, u posljednje dvije godine uložili smo veliki napor da ne otpuštamo već da uposlamo sve zaposlene. Uključili smo ih u investicione projekte, tako da je na taj, potpuno regularan i zakonit način, kapitalizovan trošak radne snage. U godini korona krize uspjeli smo da kapitalizujemo 900 hiljada eura, što je gotovo na nivou Plana, čime smo stvorili prostor da naši ljudi, zarađujući plate stvaraju novo dobro i novu supstancu kompanije koja će u sljedećem tarifnom periodu donijeti novu vrijednost za CEDIS. U tome je znatno pomogla Operativa

koja je kroz Projekat revitalizacije SN i NN mreže kapitalizovala velika sredstva, ne samo svoje radne snage, nego i materijala i usluga i tako zaokružila investicioni okvir kompanije i učinila da dođemo do ove vrijednosti od skoro milion eura i za taj iznos umanjimo trošak zarada – kazao je izvršni direktor i dodao:

-Prihodi kompanije, koji oslikavaju naš rad, u prošloj godini iznosili su 22,4 miliona eura i manji su za gotovo dva miliona u odnosu na budžet, prije svega, zbog toga što smo imali skoro 220 miliona kilovatsati manju distribuciju električne energije, što je u novcu gotovo dva miliona. U Sektoru za pravne poslove uspjeli su da kroz pozitivan ishod određenih sporova doprinesu da u ukupnom iznosu ipak ostvarimo profit i u kriznoj 2020. godini, zbog čega sam izuzetno zadovoljan.

POBOLJŠANE SVE FUNKCIJE

Prvi čovjek CEDIS-a zadovoljan je i rezultatima, ostvarenim u izuzetno važnoj oblasti odnosa sa korisnicima, koju nastojimao da što brže razvijamo i osnažimo. Obrađen je visok

procenat svih prigovora koj su prispjeli u našu kompaniju, a najveći broj njih odnosio se na kontrolu mjernog mjesta.

-Gradimo i održavamo odnose sa korisnicima, uspostavljen je red u toj oblasti, a njegovi efekti vidjeće se i u narednom periodu, iako ima prostora da se još podiže kvalitet i poboljšava inerakcija sa konzumentima – kazao je Đukanović.

Dio gubitaka zbog neisporučene električne energije u 2020. godini nadoknađen je kroz fakturisanje neovlašćene potrošnje u iznosu od 2,6 miliona eura, što je 1.2 miliona više u odnosu na ostvarenje u 2019. godini. Naplaćeno je oko 60 odsto tog iznosa, a u ovoj godini jedan od prioriteta biće upravo naplata fakturisane neovlašćene potrošnje.

Napravili smo krupne iskorake u gotovo svakom segmentu, urađeno je mnogo na digitalizaciji poslovanja, zaštiti na radu, rješavanju sudskih procesa u korist kompanije, obukama, podmlađivanju kadra čiji je prosjek u trenutku izdvajanja CEDIS-a bio nešto manje od 55 godina. Preko Vladinog programa stručnog os-

posobljavanja zaposlili smo veći broj mladih visokoškolaca koji su dali zamajac cijelom sistemu. Podmlađen je i obučen i monterski kadar, osim u pojedinačnim slučajevima u centralnom i južnim regionima, što u narednom petogodištu treba da da izuzetno dobre rezultate. Bez podrške Nabavki i Logistike sistem ne bi ni mogao da funkcioniše.

-Sve te aktivnosti ne bi previše vrijedile da ne radimo kao tim, a ovu kompaniju doživljavamo kao sopstvenu. Imali smo priliku da se uvjerimo u maksimalan angažman i timski rad tokom nevremena krajem decembra i u januaru, kada su naši monterii požrtvovanjem i nadljudskim naporom uspijevali da savladaju prepreke na terenu, a zaposleni iz Korporativnih komunikacija u sinergiji sa Održavanjem kakvu do sada nijesam vidio, o tome upoznaju crnogorsku javnost i odbrane svoju kompaniju od kritike i spinovanja. Kad radimo timski i djelujemo uvijek kao u havarijskim situacijama, neće biti prepreke koju ne možemo savladati – istakao je Đukanović i dodao da je, takođe, od formiranja CEDIS-a donijet i da se priomjenjuje veliki broj procedura, a ta oblast treba da se do kraja mjeseca

zaokruži i dobijanjem sertifikata za integrisani menadžment sistem, što je kvalitet više i lijepa nagrada za ono što radimo.

PLANOVI

Što se tiče planova za ovu godinu, prioritet je očuvati zdravlje, nastaviti sa poslovanjem, ulaganjima, modernizacijama, a istovremeno i odgovoriti na zacrtane zadatke i ciljeve.

-Naš plan je ukupni prihod od oko 100 miliona eura i profit od 2,8 miliona. Mngo će zavistiti od epidemiološke situacije i drugih faktora koji utiču na potrošnju, ali na nama je da ono što zavisi od nas odradimo što bolje, da bi rezultat na kraju godine bio približan onom koji smo planirali. Imamo vrlo zahtjevan Plan investicija, u fokusu će biti i smanjenje troškova, nastavak kontrole mjernih mjesta i uvođenje svih korisnika distributivnog sistema u legalne tokove. Takođe i smanjenje gubitaka na nivo predvidjen energetskim bilansom za 2021. godinu u iznosu od 11,55 odsto ukupne distributivne potrošnje – zaključio je izvršni direktor Zoran Đukanović.

Investicije

Rekonstrukcija TS „Kumbor“ u završnoj fazi

Radovi na rekonstrukciji trafostanice 35/10kV „Kumbor“ u Hercegovom ulaze u završnu fazu. Projekat obuhvata građevinsku rekonstrukciju postojećeg objekta, zamjenu kompletnog 35kV i 10kV postrojenja, kao i ugradnju transformatora 35/10kV, 2 x 12,5MVA.

Vrijednost investicije je oko million i 800 hiljada eura, a nakon realizacije ovog izuzetno značajnog projekta povećaće se sigurnost napajanja i poboljšati kvalitet isporučene električne energije za oko 2.800 korisnika na području: Đenovića, Kumbora, Zmijica, Kišića i dijela Zelenike. Projekat ima izuzetnu infrastrukturnu važnost za valorizaciju turističkih potencijala Kumbora sa okolinom i predstavlja važan preduslov za priključenje novih korisnika i planiranih turističkih kompleksa.

Područje hercegovačke opštine električnom energijom napaja sedam trafostanica naponskog nivoa 35/10kV („Baošići“, „Klinici“, „Igalo“, Hercegov Novi“, „Topla“, „Bijela“ i „Kumbor“),

kao i trafostanica 110/35kV „Hercegov Novi“. Rekonstrukcijom „Kumbora“ kvalitet i pouzdanost u napajanju električnom energijom će biti na znatno višem nivou, a postiže se i relaksacija kompletnog sistema, naročito u periodu ljetnjeg opterećenja. Ova investicija je neophodan infrastrukturni preduslov za valorizaciju područja Kumbora, koje je prepoznato kao prestižna turistička lokacija, naročito nakon gradnje rizorta Porto Novi. Takođe, rekonstrukcijom „Kumbora“ otvara se mogućnost za dalji razvoj mreže i priključenje novih korisnika. Izvođač radova na TS „Kumbor“ je kompanija Electro Team DOO Iz Budve, sa podgovaračima Ekvidistanca DOO iz Bara i Europrojekt DOO iz Podgorice.

Radovi teku planiranom dinamikom, a posebno se vodi računa da zamjena postrojenja i ostale aktivnosti ne utiču negativno na kvalitet napajanja korisnika na području Kumbora. U planu je da se projekat završi u narednih nekoliko mjeseci i da objekat uđe u pogon do početka ljetnje turističke sezone.

Na nivou primarne mreže u toku su, da podsjetimo, i aktivnosti na realizaciji projekata izgradnje trafostanica 35/10kV „Velje Brdo“ i „Duklo“, kao i projekat izgradnje 10kV postrojenja u trafostanici 110/10kV „Kličevo“. CE-DIS je za realizaciju navedenih investicija izdvojio oko 4.3 miliona eura. Paralelno sa ovim projektima odvijaju se i aktivnosti na realizaciji projekata revitalizacije srednjenaponske i niskonaponske mreže na ruralnom području Crne Gore. Vrijednost ugovorenih radova na revitalizaciji iznosi oko 26 miliona eura.

AKTUELNA REALIZACIJA VIŠE PROJEKATA

U prethodnom periodu na nivou sekundarne mreže radilo se na realizaciji 12 investicionih projekata, koji su vrijedni oko milion i 230 hiljada eura. Na području Podgorice aktuelna je realizacija projekata izgradnje tri trafostanice 10/0,4 kV (prema DUP-u „Pobrežje – zone A,B,C“, prema DUP-u „Konik - Stari Aerodrom III“ i „Beri 4“) čija je vrijednost oko 430 hiljada eura. U toku su i aktivnosti na prikupljanju dokumentacije neophodne za izgradnju dva kablovska voda u Regionu 5 („Jadran Perast - TS Dražin Vrt“ i „TS Dražin Vrt - Orahovac“), za koje je neophodno izdvojiti oko 273 hiljade eura. Pribavljen je i značajan dio projektne dokumentacije za rekonstrukciju 10 kV dalekovoda „Žabljak - Borje - Vrela“, čija je vrijednost preko 180 hiljada eura.

Nastavljeni radovi na DV "Lijeva Rijeka"

Obnova dalekovoda za s napajanje korisnika

Završeno gotovo 40 odsto planiranih radova na rekonstrukciji ovog nadzemnog voda, vrijednoj 1,8 miliona eura

Radovi na revitalizaciji 10 kilovoltnog dalekovoda "Lijeva Rijeka" koji napaja veoma široko konzumno područje i distribuira električnu energiju do 779 korisnika, odvijaju se planiranom dinamikom.

Kada smo u društvu sa inženjerom **Džemalom Šabotićem** koji vrši nadzor nad svim radovima i elektromonterima **Ljubomirom Baltićem** i **Milanom Jovanovićem**, koji nadgledaju elektromontažne radove i obezbjeđuju beznaponsko stanje, obišli ovaj objekat 26. februara, zatekli smo dvije ekipe kako posvećeno i odgovorno obavljaju planirane radove. Uskoro će im se na terenu pridružiti još dvije ekipe, jer prema Planu, revitalizaci-

ja „Lijeve Rijeke“, „teška“ 1,8 miliona eura, treba da se završi do 30. juna ove godine.

Jedna ekipa je na lokaciji Krkor ubrzano završavala elektromontažne radove, dok je druga radila na zamjeni transformatora i ugradnji visokonaponske opreme na STS „Han Garančića“, a visokonaponsku opremu toga dana ugrađivali su i na STS „Uvač“.

Džemal, Ljubo i Milan uspostavili su izuzetno dobru saradnju sa mještanima, čemu smo i sami svjedočili. Kažu da je na terenu bilo sporadičnih problema koji su se lijepom riječju i izlaženjem u susret za zamjenu dotrajalog stuba ili užeta tamo gdje je takav zahtjev opravdan, rješavali u hodu.

-Dalekovod „Lijeva Rijeka“ je najduži objekat u Regionu 2, što samo po sebi utiče na pouzdanost rada ovog nadzemnog voda, tako da je „pravi“ kandidat za revitalizaciju. Na toj trasi nalaze se 33 stubne trafostanice koje će se takođe revitalizovati, kao i 775 stubova, planiranih za zamjenu. Mijenja se i uža, a pored drvenih, ugrađuju željezni i betonski stubovi, što će znatno poboljšati sigurnost i kvalitet napajanja tamošnjih korisnika. Prvi radovi na iskopu rupa i podizanju stubova počeli su sredinom septembra prošle godine, a do sada je završeno skoro 40 odsto planiranih radova. Posebno je važno što su još jesenas pažljivo očišćene i raskresane gotovo zarasle trase radi nesmetanog rada dalekovoda i smanjenja broja kvarova i prekida u napajanju. Stoga je zimus bilo znatno manje

DŽEMAL ŠABOTIĆ

prekida na ovom objektu – istakao je Šabotić.

On podsjeća da se, takođe, rekonstruišu i tri niskonaponske mreže na Veruši koje pripadaju ovom dalekovodu („Mali raj“, „Veruša 1“ i „Vikendice Veruša“), jer je tu skoncentrisano više od polovine korisnika. Već su podignuti svi stubovi i vrši se priprema za elektromontažne radove koji treba da se završe proljetos. Radiće se i rekonstrukcija mjernih mjesta i izmještanje brojila korisnika na priključne stubove.

-CEDIS na ovom području takođe rekonstruiše i dio niskonaponske mreže „Opasanica 1“, gdje se mijenjaju dotrajali stubovi i ugrađuje samonosivi kablovski snop. Cilj je da se obezbijedi uredno napajanje korisnika i poboljša pouzdanost ovog objekta, pošto je mreža zimus havarisana

tabilnije

usljed nevremena koje je polomilo dosta stubova, tako da 18 korisnika više dana nije imalo napajanje električnom energijom – kazao je Šabotić.

RASKRESANA TRASA DALEKOVODA

NA TERENU SVAKODNEVNO I LJUBO I MILAN

I električari Regiona 2, Ljubomir Baltić i Milan Jovanović, svakodnevno su u Lijevoj Rijeci, brinući posebno o bezbjednosti ekipa. Njihov šef, Nikola Živković, kaže da je riječ o veoma dobrim i posvećenim radnicima kojima se povjeravaju najkompleksniji poslovi. Krasi ih velika pozitivna energija i znanje koje su stekli radeći teški električarski posao. I to što prihvataju i više i teže zadatke nego drugi. Tako su zimom priskočili u pomoć zaposlenima u regionima 3 i 6 tokom otklanjanja teških posljedica nevremena koje je nanijelo ogromnu štetu Crnogorskom elektro-distributivnom sistemu.

-Kada radimo osjećamo da smo korisni i da nešto dobro činimo. Svoj posao radimo sa voljom, savjesno i najbolje što umijemo. Odlazimo tamo gdje smo potrebni, gdje nas zovu, po kiši, vjetru, snijegu. Tako smo i tokom prethodnog nevremena otišli na ispomoć na sjever, gdje je zaista bilo mnogo teško. Trpjeli smo veliki pritisak i radili bez predaha u nehumanim uslovima. Divimo se našim kolegama iz tih regiona koji su gotovo cio mjesec izdržali u takvim uslovima samo da bi korisnici što prije dobili uredno napajanje električnom energijom. Svi su se angažovali maksimalno i bez izuzetka, ne razmišljajući o predahu dok se posao ne završi do kraja. To je i naš moto i naš način rada, jer ovu kompaniju doživljavamo kao svoju – kazali su nam.

LJUBOMIR BALTIĆ I MILAN JOVANOVIĆ

HVALA CEDIS-U

Mještanin Velibor Lakušić ima samo riječi hvale za CEDIS koji čini sve da područje Lijeve Rijeke konačno dobije kvalitetno napajanje električnom energijom.

-S obzirom da je dio dalekovoda već završen, ove zime imali smo znatno bolje napajanje, što je za nas koji ovdje živimo izuzetno važno. Na ovom dalekovodu je zbog lošeg terena i dužine trase bilo dosta problema u prethodnom periodu, naročito u ljetnjim mjesecima kada je povećan broj korisnika, ali i tokom zime kada su česta atmosferska pražnjenja. Njegova rekonstrukcija je nešto što odavno čekamo. Ljudi zaista vrijedno rade i hvala im na tome. Pored toga, zamijenili su mi dotrajali dio mreže ispred kuće, što svjedoči o brizi vaše kompanije za korisnike i ljudskom odnosu koji je najvažniji uslov da se posao kvalitetno završi – kazao je Lakušić.

VELIBOR LAKUŠIĆ

Okončan AMM projekat

U sistemu 339 hiljada korisnika

U CEDIS-u je uspješno okončan Projekat daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom koji je pokazao sve prednosti uvođenja ove napredne tehnologije u elektrodistributivni sistem.

Ovaj projekat, uveden radi unapređenja procesa očitavanja brojila i efikasnijeg korišćenja električne energije, svrstao je Crnu Goru među vodeće zemlje koje su u procesu tranzicije ka pametnim mrežama i donio dodatnu vrijednost kroz ulaganje znatnih sredstava u rekonstrukciju niskonaponske distributivne mreže sa ciljem da se značajno poboljša kvalitet usluga za sve korisnike.

Završetkom treće faze Projekta u decembru prošle godine, u okviru koje je, da podsjetimo, ugrađeno 45 hiljada novih multifunkcionalnih brojila i rekonstruisano 497 traforeona,

zaokružen je strateški važan posao, u koji je uloženo preko 100 miliona eura. Samo krizne 2020. godine, rekonstruisano je 2.200 mjernih mjesta. U sistemu daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom danas imamo 339 hiljada korisnika, što je 81,5 odsto od ukupnog broja, čime smo se primakli obavezi koja proizlazi iz Zakona o energetici. Projekat je finansiran iz kredita Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj, a djelimično i iz sopstvenih sredstava.

Najveći procenat pokrivenosti korisnika AMM sistemom je u Regionu 2 – 88,76 odsto, a zatim u Regionu 5 – 85,82 odsto. U Regionu 1 u sistem je uvedeno 84,35 odsto korisnika, a zatim slijedi Region 4 sa 79,24 odsto. U Regionu 6 AMM sistemom pokriveno je 76,14 odsto korisnika, Regionu 7 – 63,69 odsto, dok je najmanji

procenat pokrivenosti u Regionu 3 – 62,53 odsto.

Efekti ovog izuzetno značajnog projekta se, prema riječima **Vladimira Kaluđerovića**, rudovodioca Sektora za mjerenje, višestruko pozitivno odražavaju na cjelokupni distributivni sistem. Povećana je pouzdanost i sigurnost u napajanju električnom energijom i osigurana dodatna bezbjednost mjernog mjesta i bezbjednost korisnika.

-Nova multifunkcionalna brojila, koja su daleko naprednija od prethodne generacije mjernih uređaja omogućavaju kontrolu pristupa distributivnoj mreži i upravljanje snagom i energijom, kao i automatizovano, jednostavnije i brže mjerenje potrošnje. Time se postiže bolje praćenje gubitaka električne energije na elek-

BENEFITI PROJEKTA

Jedan od najvažnijih indikatora kvaliteta realizovane investicije, koji upućuje na visok stepen isplativosti AMM projekta, je smanjenja gubitaka i ušteda, ostvarena po tom osnovu. Naime, gubici električne energije koji su 2012. godine iznosili 20,13 odsto, do 2020. godine su smanjeni na 12,93 odsto, što predstavlja uštedu od oko 750.000 MWh. Izražena u eurima, ušteda iznosi preko 50 miliona euea.

Ostvareno je, takođe, povećanje procenta naplate, pa se sa 95,09 odsto u 2012. godini došlo do procenta naplate od preko 100 odsto.

Implementacija AMM sistema podrazumijevala je i izmještanje mjernih mjesta sa privatnog posjeda na granicu vlasništva u dijelu konzuma, čime je omogućen nesmetan pristup u cilju kontrole i održavanja mjernih mjesta. Procenat očitivosti konzuma gdje je implemetriran AMM sistem je u kontinuitetu 99 odsto, dok je procenat očitivosti konzuma koji je opremljen tradicionalnim brojljima oko 70 odsto (neočitanost mjerna mjesta su uglavnom u objektima koji su nepristupačni za naše ekipe).

Rekonstrukcijom niskonaponske mreže u određenim trafionima znatno su povećani pouzdanost i kvalitet napajanja električnom energijom.

U sljedećoj tabeli prikazani su finansijski pokazatelji smanjenja gubitaka prema relevantnim cijenama na referentnoj berzi električne energije HUPX

Godina	Bruto potrošnja (MWh)	Ostvareni gubici (kWh)	Ostvareni % gubitaka	Gubici po realizaciji iz 2012 godine - 20,13% (MWh)	Smanjenje (MWh)	Cijena Band HUPX	Smanjenje u €
2013	2,530,151	479,632	18.96%	509,319	29,688	58.67	1,741,787
2014	2,447,678	431,790	17.64%	492,718	60,928	58.67	3,574,636
2015	2,607,588	446,111	17.11%	524,907	78,797	58.67	4,623,006
2016	2,587,291	404,015	15.62%	520,822	116,807	58.67	6,853,075
2017	2,670,327	399,565	14.96%	537,537	137,972	58.67	8,094,821
2018	2,686,154	371,606	13.83%	540,723	169,117	58.67	9,922,106
2019	2,718,261	356,055	13.09%	547,186	191,131	58.67	11,213,652
2020	2,543,609	328,847	12.93%	512,028	183,181	58.67	10,747,258
Ukupno	18,247,450	2,888,772	15.83%	3,673,212	784,440	58.67	56,770,341

trodistributivnoj mreži, odnosno smanjenje gubitaka i neovlašćene potrošnje i povećanje operativne efikasnosti kompanije – kazao je Kaluđerović naglasivši da je realizacija ovog, za CEDIS strateškog projekta doprinijela transformaciji elektrodistributivne mreže u moderniju i energetski efikasniju.

AMM projekat je, prema njegovim riječima, prvi korak u uspostavljanju pametne energetske mreže, tzv. "smart grid". Mjerenje energije i registrovanje bitnih događaja na mjernom mestu, prenos tih podataka i njihova dalja obrada, kao i upravljanje

prema korisniku su osnov za ispunjenje ciljeva pametne mreže. U takvom sistemu pametno brojilo omogućava uvid u svaki dio mreže, a naročito na mjestima razmjene energije. Ono predstavlja osnovni element od koga potiču bitne informacije za kontrolu i upravljanje cijelim sistemom, ali isto tako i krajnji element preko koga se može upravljati potrošnjom kod korisnika.

Pored toga, funkcija upravljanja opterećenjem na mreži dopriniće većem korišćenju "zelene energije" koja postaje sve značajniji izvor energije u razvijenim zemljama.

Sektor za mjerenje

Završen AMM projekat na SN mreži

Crnogorski elektrodistributivni sistem nadograđuje svoju infrastrukturu inteligentnim tehnologijama sa ciljem povećanja pouzdanosti i raspoloživosti distributivne mreže.

U tom cilju u sve trafostanice CEDIS-a naponskog nivoa 35 kV uveden je sistem daljinske kontrole i očitavanja brojila, što je podrazumijevalo ugradnju brojila sa daljinskom komunikacijom na mjernim mjestima SN mreže i instalaciju centralnog sistema za upravljanje brojilima, čime je na pravi način zaokružen AMM projekat.

Ugradnjom napredne mjerne infrastrukture dobio se, prema riječima **Ljiljane Adžić**, menadžera Projekta, potpuni uvid u tokove energije na srednjenaponskoj distributivnoj mreži, a obezbijeđena je i funkcija nadzora nad njom putem evidencije ispada prekidača u realnom vremenu. Brže će se locirati problem na mreži i tako znatno smanjiti vremena trajanja prekida u napajanju korisnika, što utiče na stabilnost u distribuciji električne energije.

Sistem daljinske kontrole omogućuje i precizniji obračun gubitaka, lociranje područja sa povećanim gubicima u distributivnoj mreži, praćenje potrošnje električne energije i aktivno upravljanje potrošnjom.

-Realizacija daljinske komunikacije sa brojilima je ostvarena preko mobilne mreže ili mrežnih (LAN) modula, zavisno od raspoloživosti računarske mreže CEDIS-a. Centralni sistem za upravljanje brojilima integrisan je u

postojeća i buduća MDM (meter data management) rješenja za validaciju i isporuku mjernih podataka, kao i u softvere za vizualizaciju uklopnih stanja na srednjenaponskoj mreži u dispečerskom centru za upravljanje mrežom – objašnjava Adžić i dodaje:

-Automatizacijom i modernizacijom srednjenaponske mreže povećava se pouzdanost isporuke kao jednog od aspekata kvaliteta električne energije koji poprima sve veći značaj u savremenim uslovima poslovanja. Stvaraju se, takođe, tehnički preduslovi za širu integraciju obnovljivih izvora energije (OIE) u distributivnu mrežu, tj. povećava efikasnost i fleksibilnost sistema, kao i kvalitet usluge.

Na mreži 10kV i 35 kV napona postoji, prema njenim riječima, oko 1.200 kontrolnih mjernih mjesta, a oko 600 su potrošači i proizvođači, tj. obračunska mjerna mjesta. Sva obračunska mjerna mjesta korisnika i proizvođača su uključena u novi sistem kojim se daljinski prikupljaju obračunska stanja registara i dijagrami potrošnje koji su i zakonska obaveza CEDIS-a. Pored toga, realizovan je i alarmni sistem za kontrolu pristupa svim obračunskim mjernim mjestima na 10kV i 35kV naponskom nivou. To znači da će u centralni sistem dolaziti alarmi koji će ukazivati na skidanje zaštitnih poklopaca, što će obezbijediti on line signalizaciju da je neko pristupio mjernom mjestu.

-Obračunska stanja i dijagrami opterećenja su, dakle, osnovne funkcionalnosti ovog projekta a dodatna je kontrola pristupa obračunskim mjernim mjestima i alarmi sa promjenama

stanja prekidača – naglasila je Adžić.

Sistem je, inače, realizovan po sistemu “ključ u ruke”, a izvođač radova i isporučilac mjerne opreme za komunikaciju i softver bio je “Konzorcijum Mezon Danilovgrad - Enerdat-Slovenija”, dok su zaposleni u Sektoru za mjerenje vršili obezbjeđivanje uslova za bezbjedan i efikasan rad, kao i nadzor i kontrolu izvršenih radova.

Projekat je, da podsjetimo, počeo u novembru 2018. godine inspekcijama elektroenergetskih objekata u kojima se izvode radovi, dok je sama instalacija brojila i opreme počela sredinom marta 2019. Pandemija virusom Covid 19 je donekle usporila radove ali su i pored toga do 1. decembra 2020. godine opremljena sva mjerna mjesta na srednjem i niskom naponu.

Sektor za ICT

Nastavlja se digitalizacija kompanije

U cilju povećanja efikasnosti i kvaliteta usluge korisnicima, boljeg upravljanja procesima i veće transparentnosti, kao i u cilju stvaranja mogućnosti za pravljenje raznih izvještaja i KPI analiza, te boljeg sagledavanja procesa po dubini i donošenja ispravnih odluka od strane menadžmenta, CEDIS se opredijelio za digitalizaciju ključnih poslovnih procesa. U tu svrhu nabavljen je proces management software Bitrix24.

-Do sada smo u korporativni portal Bitrix implementirali sljedeće poslovne procese: Prigovori krajnjih

korisnika, Prigovori od strane snabdjevača, Podnesci od strane RAE, UIP i drugih državnih institucija i Sudska pismena. Obrađeno je oko 35 hiljada predmeta koji se jednostavno mogu pretražiti po svim parametrima i u njima se mogu jasno vidjeti personalizovani tok i dinamika obrade sa svom pratećom dokumentacijom – kazao je **Dejan Samardžić**, rukovodilac Sektora za ICT.

Prema njegovim riječima, 18. februara na nivou kompanije je odlučeno da se digitalizuje još nekoliko procesa kao što su:

DEJAN SAMARDŽIĆ

ZAVRŠENO PREUZIMANJE SVIH SISTEMSKIH SERVISA OD EPCG

Sektor za ICT je od Elektroprivrede Crne Gore preuzeo i samostalno održava sljedeće sistemske servise:

- WSUS server (sistem pomoću koga je omogućeno centralizovano upravljanje Windows update)
- Domain controller i Active Directory (sistem na kome su definisani domanski nalozi koji se koriste za autorizaciju, sa velikim brojem definisanih grupnih polisa, u skladu sa standardom ISO 27001)
- F-secure (centralizovani antivirus server, kojim je omogućeno centralizovano praćenje i instalacija antivirskih definicija i programa za zaštitu računara)
- Mail server (migrirani mail boksovi svih korisnika CEDIS-a realizovani sa ProofPoint sistemom koji služi za detekciju spam mail-ova i virusom zaraženih mail-ova)

Nedavno je implementirana mini rezervna lokacija u TS Centar gdje se pohranjuju svi dnevni bekapi kompletnog CEDIS informacionog sistema. Ona bi u slučaju katastrofe primarne lokacije poslužila za ponovno podizanje svih servisa.

Ove godine u planu je da se realizuje tender za nabavku opreme za rezervnu lokaciju (DRC lokacija) kojim će se obezbijediti kontinuitet poslovanja u slučaju katastrofe primarne lokacije bez gubitka podataka i sa oporavkom u razumnom vremenu.

-Upravljanje nabavkama – proces koji prati pokretanje Zahtjeva za nabavku (na osnovu Plana javnih nabavki koji će biti učitani u sistem) i njegov dalji tok do zaključenja ugovora;

-Imovinsko pravni odnosi – proces prati pokretanje i rješavanje imovinsko pravnih odnosa koji su neophodni kako bi se krenulo u realizaciju investicije;

-Upravljanje investicijama - proces prati sve investicije odobrene od strane Odbora direktora, uključujući i neplanirane. Podaci o projektima (investicijama) se ažuriraju u realnom vremenu informacijama iz procesa Upravljanje investicijama, procesa Imovinsko pravni odnosi, zasebnih zadataka koji se formiraju za svaku investiciju ponaosob (npr. obezbjeđivanje građevinske dozvole), kao i finansijskim informacijama iz eBS vezanim za taj projekat, odnosno investiciju.

-Aktivacija osnovnih sredstava – proces prati pokretanje zahtjeva za akti-

vaciju osnovnog sredstva u registru imovine, nakon realizovane investicije. Ovaj proces je praćen i komunikacijom sa eBS-om kako bi investicija dobila konačan status tek kada bude aktivirana u osnovnim sredstvima.

Korporativni portal Bitrix je, ističe Samardžić, platforma koja korisnicima obezbjeđuje komforan rad sa velikim brojem funkcionalnosti. Te funkcionalnosti su, naime, mogućnost kre-

iranja predmeta iz portala kao i iz web forme, mogućnost jednostavne i brze pretrage predmeta po svim atributima, mogućnost da korisnici vide samo predmete koji su u njihovoj fazi, mogućnost da se direktno iz predmeta obavlja dvosmjerna email komunikacija sa kolegama i korisnicima, koja ostaje trajno arhivirana u predmetu. Tu je i mogućnost da se korisnik u određenoj fazi obavijesti automatskom personalizovanom SMS poru-

kom, kao i da se predmeti označe raznim bojama u zavisnosti od toga da li neki atribut ima specifičnu, odnosno dupliranu vrijednost.

Jedna od funkcionalnosti je i mogućnost da se definišu alarmi u slučaju kašnjenja, te da se predmet potpiše digitalnim potpisom (izdatim od strane Pošte CG ili od strane CEDIS-a) i široka lepeza prava pristupa na nivou user-a i grupa: obavezna polja, vidljiva/nevidljiva/editabilna polja.

CEDIS na društvenim mrežama

Komunikacija sve aktivnija

Facebook stranica CEDIS-a i tokom februara bilježi rast posjećenosti, pa je prethodni mjesec zaključen sa 9.500 pratilaca, što je uvećanje od preko 12 odsto u odnosu na januar. Muškarci su brojniji i čine 52 odsto od ukupnog broja pratilaca, dok najzastupljeniju starosnu grupu čine žene i muškarci od 35 do 44 godine.

Tokom februara u prosjeku je preko 13.200 jedinstvenih korisnika svakog dana vidjelo objave CEDIS-a.

Posječan broj reakcija na objave na dnevnom nivou iznosio je 275, broj komentara 25, dijeljenja 4, dok je posječan broj lajkova bio 264.

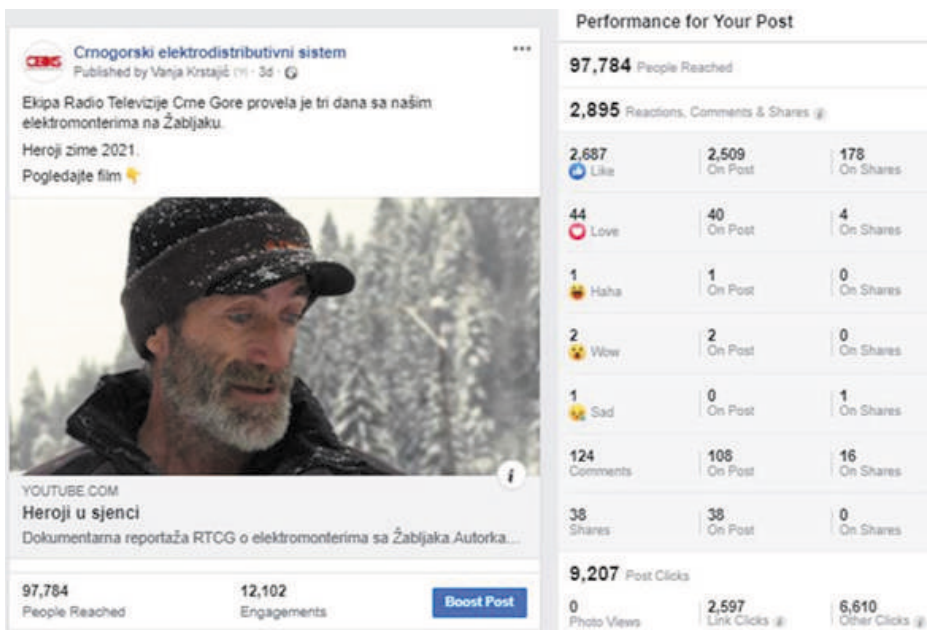
Objava koja je u februaru imala najveći reach od 97.784 obuhvaćenih korisnika je share YouTube videa (dokumentarni film „Heroji u sjenci“) od 26. februara. Ta objava se izdvojila i po broju reakcija kojih je bilo ukupno 2.895.

Takodje, mjesečno u prosjeku dobijemo

oko 70 poruka od strane korisnika koji se informišu o prekidima u napanjanju, priključenju na mrežu, naknadi štete itd.

Naš Instagram profil (cedisonline) prati 1.686 osoba, što je uvećanje od skoro 20 odsto u odnosu na početak godine.

Website CEDIS-a je tokom februara posjetilo skoro 15.000 korisnika, koji su pregledali preko 62.200 stranica.

Naknada štete trećim licima

Osnovani zahtjevi CEDIS koštali 400 hiljada eura

Crnogorski elektrodistributivni sistem je od izdvajanja iz EPCG, odnosno od početka 2017. godine do danas na ime nadoknade štete na pokretnoj i nepokretnoj imovini trećim licima isplatio gotovo 400 hiljada eura. Samo u prošloj godini isplaćeno je 93.550 eura, od kojih najviše u Regionu 1 (Nikšić, Plužine) i to 25.313 eura, a zatim slijedi Region 6 (Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac) sa 25.235 eura, pa Region 4 (Bar, Ulcinj, Budva) sa 15.440 eura. Nakon njih ide Region 2 (Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Tuzi) sa oko 13.240 eura, kao i Region 5 (Kotor, Tivat i Herceg Novi) sa oko 8.250 eura. Na kraju, isplaćeno je i oko 5.700 eura za Region 3 (Berane, Andrijevica, Plav, Gusinje, Petnjica i Rožaje) i 375 eura prema pristiglim zahtjevima iz Regiona 7 (Pljevlja, Žabljak i Šavnik).

Inače, od početka ove godine do sredine februara zahtjeve za nadoknadu štete na imovini, nastale zbog prekida u napajanju električnom energijom, poslalo je 1.400 korisnika, a Komisija je obradila oko 1.000.

Pravo na obeštećenje imaju svi korisnici električne energije kod kojih se utvrdi postojanje odgovornosti CEDIS-a za konkretne štete. To se odnosi na štete nastale usljed pada stuba distributivne mreže sa provodnicima pod naponom i prekida i pada provodnika distributivne mreže pod naponom, kao i kratkog spoja na provodnicima distributivne mreže i prekida nultog provodnika na distributivnoj mreži ili na priključnom stubu, te lošeg kontakta na distributivnoj mreži, zamjene nultog provodnika faznim provodnikom, zamjene ili ugradnje brojila na

nepropisan način, odnosno drugog uzroka za koji je očigledno odgovoran Operator distributivnog sistema, a koji nije nastao usljed više sile, odnosno prirodne nepogode, atmosferska pražnjenja i sl. CEDIS tu štetu nadoknađuje prema Ugovoru sa osiguravajućim društvom.

Postupak za nadoknadu štete, da podsjetimo, inicira korisnik podnošenjem zahtjeva u utvrđenoj formi, a u prilogu se dostavlja račun za utrošenu električnu energiju kao dokaz o nosiocu prava na nadoknadu štete po osnovu odgovornosti iz djelatnosti CEDIS-a i računi o nastaloj šteti na imovini.

U CEDIS-u je postupanje po odštetnim zahtjevima uređeno Procedurom za sprovođenje postupka u vezi sa nastalim odštetnim zahtjevima po osnovu odgovornosti prema trećim licima (dostupan korisnicima na sajtu CEDIS-a).

Služba za vansudsko rješavanje sporova i osiguranje sve prijave sa pratećom dokumentacijom odmah šalje elektronskim putem osiguravajućem društvu, kao i nadležnim službama u CEDIS-u.

CEDIS nedjeljno, a najduže petnaestodnevno, saziva Centralnu komisiju koja sprovodi postupak utvrđivanja opravdanosti zahtjeva.

Osiguravajuća kuća, nakon prijema dokumentacije, čeka odluku Centralne komisije, sastavljene od kompetentnih zaposlenih iz više oblasti, o osnovnosti zahtjeva. U slučaju da je zahtjev osnovan, zaposleni iz Službe za vansudsko rješavanje sporova i osiguranje izvještaj prosljeđuju Osiguravaču, koji na osnovu dostavljene dokumentacije, tj. računa o opravci-kupovini, praćeno detektažom o uzroku i detaljnom opisu štete, vrši obračun štete. Na osnovu tog obračuna Služba za vansudsko rješavanje sporova i osiguranje pravi Ugovor koji potpisuju obje strane, a zatim se vrši isplata oštećenom korisniku. Osiguravač obavještava treće lice o odluci u vezi sa podnijetim odštetnim zahtjevom.

CEDIS, dakle, ima zaključen ugovor o osiguranju od odgovornosti i preduzima sve korake i dogovore sa osiguravajućom kućom, kako bi se proces prijema, obrade i odlučivanja po podnešenim zahtjevima učinio maksimalno efikasnim.

Mjerni uređaji nekada i sada

Centar za obuku „čuva“ eksponate

Sve donedavno sva mjerenja potrošene električne energije vršena su pomoću indukcionih brojila. Postepeno, sa razvojem elektronike, došlo je do značajnog pomaka u poboljšanju mjerenja i kontrole potrošnje električne energije. U našem elektro-distributivnom sistemu gotovo 82 odsto korisnika je uvedeno u sistem daljinskog očitavanja i kontrole potrošnje, a stara brojila otišla su u istoriju.

Dio njih svoje mjesto našao je u Centru za obuku CEDIS-a, gdje se čuvaju eksponati mjernih uređaja koji su se koristili u Crnoj Gori. Najstariji uređaj, prema riječima **Vladimira Ivanovića**, šefa Službe za mjerenje Regiona 2, datira iz davne 1915. godine, a riječ je o monofaznom brojilu engleske proizvodnje koje nema klasičan brojčanik kakav imaju sljedeće generacije mjernih uređaja, već potrošnju očitava slično vodomjeru.

- Dozvoljena struja koju je moglo to brojilo da istrpi je bila 5A, što govo-

ri koliko su tada bile male potrebe za električnom energijom, koja se uglavnom koristila za rasvjetu, pošto nije bilo drugih potrošača. Naši zaposleni su godinama na terenu sakupljali specifične mjerne uređaje, među njima sačuvano je i nekoliko nešto naprednijih Simensovih brojila iz 1930. godine koja su se koristila duži vremenski period. Takva brojila mogla su se do skoro naći po crnogorskim selima, ponegdje ih ima i danas. Kada smo ih stavili na ispitni sto u našoj baždarskoj stanici, pokazal su visoku klasu tačnosti – kaže Ivanović.

Prema njegovim riječima, nakon pojave uređaja počela je da raste potrošnja, sa njom i opterećenje, pa se sa monofaznih brojila za domaćinstva od 5A prešlo na trofazna gdje se amperaža znatno povećala, a samim tim i debljina provodnika preko kojih su priključena, što je povećavalo rizik za montere koji su radili pod stresom zbog brige za svoju bezbjednost i bezbjednost kolega.

VLADIMIR IVANOVIĆ

-Tako je bilo i tako se radilo, teško da bi danas električari radili na taj način. Nova tehnologija u mjerenju potrošnje električne energije napravila je revoluciju, kad je bezbjednost rada u pitanju. Danas kad se mijenja brojilo, samo se spusti sklopka na njemu i ne isključuju se ostali korisnici – kaže Ivanović i dodaje:.

- “Pametna” brojila takođe staju na put nelegalnoj potrošnji zbog koje CEDIS trpi velike gubitke, jer pored ostalih funkcija, ona mogu da registruju svaki pokušaj otvaranja ili neke druge nedozvoljene manipulacije, tako da su svojevrsna brana krađi električne energije.

Naime, praćenje bilansa energije daje nam signal i smjernice u kojem segmentu mreže imamo problem. Kad se

PRVO BROJILO U CRNOJ GORI UGRADENO 1910.

Prvo električno brojilo je u Crnoj Gori ugrađeno sredinom 1910. godine u prvu električnu centralu na Cetinju i služilo je za mjerenje proizvodnje električne energije cetinjske elektrane. To brojilo od 5A bilo je povezano preko strujnih transformatora “Siemens”, takođe proizvedenih 1910. godine. Električno brojilo se tada nazivalo “kontator”.

pojavi gubitak na nekoj trafostanici, imamo bazu korisnika koji se sa nje napajaju, pa na osnovu njihove energetske kartice izdvajamo sumnjive korisnike koje kontrolišemo i po pravilu nalazimo onog koji nelegalno troši električnu energiju. To je ogroman napredak u odnosu na period kad nijesmo mogli precizno pratiti tokove energije. Isto tako u AMM centru ostaje trag pokušaja da se manipulira na brojilu zbog krađe, jer je daljinski povezano sa Centrom, dok se uređajem "Zera" na licu mjesta vrši brzi test ispravnosti brojila, koji je jednako pouzdan kao da se brojilo donese na ispitni sto.

Sve što mogu neodgovorni korisnici da urade na brojilu njima je, kaže Ivanović, poznato i to sa lakoćom pronalaze. Ono što naš električar vidi za jedan dan, običan čovjek ne vidi godinama.

Dakle, oni koji onemogućavaju ispravno mjerenje utrošene električne energije na svom brojilu i na taj način znatno umanjuju račune treba da

znaju da tu za naše električare nema tajni i da su veoma dobro opremljeni, tako da će ih sigurno brzo naći i u skladu sa odgovarajućom zakonskom i podzakonskom regulativom, izvršiti obračun i fakturisanje za neovlašteno utrošenu električnu energiju koji može biti višestruko veći od obračuna utrošene električne energije koju je taj korisnik mogao potrošiti redovnim putem.

I **Drago Pupavac**, elektromonter 1 u Službi mjerenja Regiona 2, koji je za 32 godine staža bio u prilici da radi na raznim generacijama brojila, ističe da je bilo mnogo rizičnije raditi sa indukcionim brojilima.

-Imali smo i staru generaciju ormara u stambenim zgradama, koji nijesu imali dovodnu sklopku, pa ako smo morali da mijenjamo brojilo, faktički smo to radili pod naponom ili smo isključivali čitav izlaz iz trafostanice da bismo bezbjedno zamijenili jedno brojilo. S obzirom da je bilo na metalnoj tabli i da smo najčešće radili pod naponom, morali smo da bude-

mo maksimalno oprezni da ne bismo došli u opasnost jer su priključci bili vrlo blizu, a okolo metal, često i oštećena izolacija, pa je dosta naših kolega bivalo povrijeđeno – kaže Pupavac i dodaje:

-Danas se ugrađuju nove plastične table i izolacioni material na koji se postavlja brojilo, a na njemu postoji sklopka ili, u krajnjem slučaju, svaki ulaz ima sklopku, pa se prilikom zamjene brojila isključuje samo taj ulaz ili ta tabla, odnosno dio table, u zavisnosti od toga kako je koncipirana, tako da nema opasnosti za zaposlene, tj. nova brojila su neuporedivo bezbjednija, pa godinama nije bilo nijedne havarije na mjernom mjestu niti povrijeđenog montera.

Pupavac kaže da su i indukciona brojila za velike potrošače bila direktno priključena, a sada imamo ugrađene mjerno priključne kutije između brojila i njihovog napajanja, tako da se isključenjem tih kutija brojilo dovodi u beznaponsko stanje i može se bezbjedno raditi, ali je trebalo puno vremena da se taj dio opreme doda brojilima i da se sve to iskontrolira, preveže, praktično nanovo napravi.

Kao neko ko se godinama na terenu vrlo uspješno borio sa raznim oblicima krađe električne energije, Pupavac

sa zadovoljstvom ističe da su se i tu desile velike promjene i da je mogućnost zloupotrebe mjernih uređaja kod ove napredne tehnologije svedena na minimum.

BROJILO IZ 1915. GODINE

-Ranije smo imali divlje utičnice, ubacanje filmova, lom stakla, skidanje naponskih klema i još mnogo načina za krađu, a najviše se kralo tamo gdje su brojila bila unutar objekata korisnika. Jednom smo našli korišćeni film za fotoaparat i kad smo ga pogledali na svjetlosti na fotografijama smo vidjeli članove te porodice tako da je to bio odličan dokaz da su krali struju. Sjećam se i slučaja kada su iglu zavezali za zavjesu pa njom probili brojilo sa strane da zaustave disk. Kad

MJERENJE I EFIKASNJE I TAČNIJE

Koliko je ugradnjom pametnih brojila unaprijeđeno mjerenje potrošnje najbolje potvrđuje primjer poluindirektnog mjerenja gdje je postojalo brojilo za aktivnu i brojilo za reaktivnu energiju, te maksigraf kao poseban uređaj za registrovanje maksimalnog opterećenja koje je korisnik povukao. Taj maksigraf je, kaže Vladimir Ivanović, naš inkasant morao svaki mjesec da vraća na nulu da bi se na početku sljedećeg mjeseca krenulo u novo mjerenje. Sad elektronsko brojilo mjeri i potrošnju i opterećenje i 12 mjeseci "čuva" sve podatke, tako da ne može doći do greške.

inkasant dođe da očita potrošnju oni povuku zavjesu i izvuku iglu tako da je brojilo normalno okretalo. Rupicu od igle namažu crnim kremom za cipele. Pošto nijesmo odustajali, skinuli smo brojilo i otkrili sistem krađe i iglu na zavjesi.

Dešavalo se i da provuku kabel kroz sulundar šporeta na drva i montiraju grijacu u rerni, pa su se tako umjesto na drva, grijali "džabe" na struju, što je bilo teško primijetiti, ali smo ih ipak nalazili – prisjeća se ovaj iskusni terenac.

Kaže da je izuzetno dobro što su mjerni uređaji izmješteni iz objekata, jer su na taj način nesavjesni korisnici onemogućeni da u svoja četiri zida rade što hoće.

**ENERGIJA
U SRCU**

CEDIS
Crnogorski elektrodistributivni sistem

Sektor za sistem zaštite

Unaprijeđen rad Laboratorije za ispitivanja

U prethodnom periodu Sektor za sistem zaštite je, nakon dobijanja Licence Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore za ispitivanje sredstava za rad, električnih i drugih instalacija i sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine (mikroklima, osvjetljaj, buka), prvo obezbijedio kompetentno osoblje i nabavio potrebnu opremu za ispitivanje, a zatim su organizovana ispitivanja iz ove oblasti od strane Centra za ispitivanja iz oblasti zaštite na radu. Ovaj centar je novim Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta preimenovan u Laboratoriju za ispitivanja iz oblasti zaštite na radu.

Samo tokom 2020. godine ispitano je, prema riječima **Olivere Vuletić**, šefice Laboratorije, preko sedam hiljada komada elektroizolacionih zaštitnih sredstava koja zaposleni CEDIS-a koriste za siguran rad.

-Kako je jedna od uloga rukovodstva Laboratorije konstantno unapređenje njenog rada, prepoznali smo potrebu da je akreditujemo za ispitivanje iz oblasti zaštite na radu

prema standardu MEST ISO/IEC 17025:2018 - Opšti zahtjevi za kompetentnost laboratorija za ispitivanje i laboratorija za etaloniranje. Nakon toga donijeta je odluka da se pokrene postupak akreditacije pa smo tokom prošle godine intenzivno radili na ispunjavanju zahtjeva MEST EN ISO/IEC 17025:2018 radi uspostavljanja Sistema kvaliteta i sticanja uslova za pokretanje postupka za akreditaciju Laboratorije – istakla je Vuletić i dodala da je uz učešće Tima za akreditaciju, formiranog na nivou Sektora za sistem zaštite, izrađena sva potrebna dokumentacija za akreditaciju Laboratorije za ispitivanje, počev od Politike Laboratorije, preko Poslovnika, do procedura i radnih uputstava.

-Izrađena Politika kvaliteta Laboratorije je osnovni dokument sistema kvaliteta, koji odgovara zahtjevima Standarda MEST EN ISO/IEC 17025:2018, prirodi i veličini kompanije i sadrži opredjeljenost rukovodstva da se ispunjavaju zahtjevi i da se stalno poboljšava efektivnost sistema kvaliteta. U skladu sa tim je izrađen i Poslovnik Laboratorije,

koji daje pregled strukture Sistema kvaliteta Laboratorije, definiše predmet i područje primjene Sistema, opisuje njegove osnovne elemente i njihovo međusobno djelovanje, vrši upućivanje na odgovarajuću dokumentaciju – informiše Vuletić.

Prema njenim riječima, obezbijeden je i adekvatan prostor za sve laboratorijske aktivnosti, tj. u saradnji sa Sektorom za ljudske resurse, opšte usluge i korporativne komunikacije, rekonstruisan je objekat Laboratorije kako bi se zadovoljili zahtjevi standarda i obezbijedio prostor za novu opremu, čija je nabavka u završnoj fazi.

Vuletić dalje kaže da je paralelno sa izradom dokumentacije vršeno uvođenje sistema u praksu, a izrađeni su i svi potrebni zapisi u skladu sa dokumentima za metode ispitivanja koje su predviđene za akreditaciju, radi praćenja rada Laboratorije.

-Da je sistem laboratorijskih ispitivanja u praksi sproveden u skladu sa zahtjevima standarda potvrđeno je i od strane Konsultanta kroz interne provjere koje su organizovane. Dakle, sva ispitivanja iz planiranog obima akreditacije rade se po standardizovanim metodama ispitivanja, koja sprovodi kompetentno i ovlašćeno osoblje. Svo osoblje Laboratorije je u februaru prošle godine imalo eksterne obuke za metode ispitivanja iz planiranog obima akreditacije – navodi Vuletić i dodaje:

-Po zahtjevima standarda, a u cilju postizanja povjerenja u rezultate ispitivanja, Laboratorija je u obavezi da te rezultate prati internom i eksternom kontrolom kvaliteta, te je tako u 2020.

godini urađeno unutarlaboratorijsko poređenje u okviru same Laboratorije i međulaboratorijsko uporedno ispitivanje i poređenje sa rezultatima ispitivanja u drugoj laboratoriji, koja se bavi istim ispitivanjima. Rezultati sprovedenih kontrola kvaliteta rezultata ispitivanja su dobri.

Takođe, Laboratorija je identifikovala i ocijenila rizike i definisala mjere za njihovo smanjenje, sprovela internu provjeru sistema kvaliteta u Laboratoriji i preispitala adekvatnost i efektivnost sistema menadžmenta Laboratorije.

Naša sagovornica ističe da je za naredni period planiran završetak

započetog procesa akreditacije Laboratorije, uz konstantno održavanje i poboljšavanje sistema kvaliteta u Laboratoriji. Nastaviće se, takođe, unutarlaboratorijsko i međulaboratorijsko uporedno ispitivanje u cilju provjere rezultata ispitivanja. A za valjane rezultate ispitivanja veoma je važno i da se mjerna oprema etalonira u definisanim rokovima, pri čemu je potrebna pravovremena realizacija zahtjeva za etaloniranje.

-Uz ispunjenost zakonskih uslova, shodno licenci nadležnog Ministarstva, usaglašenost sa zahtjevima standarda MEST EN ISO/IEC 17025:2018. predstavlja kvalitet više – zaključila je Olivera Vuletić.

Akcija DDK

U Beranama prikupljeno 14 jedinica krvi

Tradicija dobrovoljnog darivanja krvi u našoj kompaniji se nastavlja.

U Centru za transfuziju krvi u Beranama je 26. februara, u organizaciji Kluba DDK CEDIS-a, uz sve mjere predostrožnosti zbog koronavirusa, organizovna akcija kojoj se odazvalo 18 dobrovoljnih davalaca, a prikupljeno je 14 jedinica dragocjene tečnosti.

To je potvrda da je humanost naših zaposlenih i svijest o zdravstvenim

potrebama lokalne zajednice, naročito u ova teška vremena epidemije koronavirusa, na visokom nivou.

-Humanost kolega me veoma raduje, posebno zbog specifične situacije, kao i angažovanost u ovoj vrsti humanitarnog rada. Ostaje nam da se ubuduće još više angažujemo da bismo postigli još bolje rezultate – istakao je Predrag Šćekić, predsjednik Kluba dobrovoljnih davalaca krvi CEDIS-a.

Iako u promijenjenim okolnostima i uz mjere zaštite, nastavila se dugogodišnja odlična saradnja između Kluba DDK CEDIS-a i Službe za transfuziju, bez čijeg angažovanja akcije obezbjeđivanja ovog lijeka za kojim su potrebe, nažalost, velike ne bi bile moguće.

SARADNJA SA LOVČEN AUTOM

Klub dobrovoljnih davalaca krvi CEDIS-a i Lovćen auto A.D. Podgorica produžili su Ugovor o poslovnoj saradnji. Ugovor se odnosi na odobravanje 10 odsto popusta na manipulativne troškove prilikom registracije automobile kod ove kuće.

Pravo na popust imaju članovi Kluba dobrovoljnih davalaca krvi CEDIS-a.

Heroji u sjenci: Žabljačka ekipa elektromontera

Humani, požrtvovani, plemeniti, neustrašivi

Na Televiziji Crne Gore nedavno je u okviru serijala Heroji u sjenci autorke Vesne Terić objavljena priča kako zimi izgleda radni dan elektromontera sa Žabljaka, sa kakvim se sve izazovima suočavaju dok se po najvećoj mećavi penju po zaleđenim stubovima, skidaju konzole i mijenjaju provodnike. Teška i izazovna misija montera i snimci tih hrabrih ljudi koji se u Brajkovači na 1.600 metara nadmorske visine bore sa čudima prirode, njenom nepredvidljivošću i surovošću, nikoga nijesu ostavili ravnodušnim.

O tom nesvakidašnjem iskustvu i susretu sa okrutnom prirodom i nevremenom, te druženju sa junacima ove priče koji ni nakon godina i decenija rada u surovim uslovima nijesu izgubili entuzijazam, posvećenost i upornost, za CEDIS info govore naša **Tatjana Zečević Miranović**, koja je 26. i 27. februara pratila ekipu TV CG na ovom zadatku, kao i novinarka Televizije i autorka emisije **Vesna Terić**, te snimatelj **Samir Lačević**.

TATJANA ZEČEVIĆ MIRANOVIĆ: PONOSNA SAM ŠTO SU MI ONI KOLEGE

- Kada mi je početkom januara Vesna predočila ideju o emisiji, rekla sam joj: „Sjajno ali misliš li da to možete izdržati“? Jer, iako sam za više od 13 godina staža u komunikacijama Distribucije dosta puta pratila rad naših ekipa, bila sam svjesna da će iskustvo sa Žabljaka biti i veće i jače nego ijedno drugo do tada.

Jednostavno, ta žabljačka ekipa je

nestvarna. Kao da nisu sa ove planete. Ljudi koji zbog znanja i iskustva predstavljaju sigurnost gdje god da se pojave. I profesionalno i ljudski. Gledajući ih, u tim najljepšim ali sigurno najsurovijim krajevima Crne Gore, vrtjela mi se po glavi misao da oni svojim postojanjem negiraju onu opšteprihvaćenu činjenicu da „niko nije nezamjenljiv“. Ono što ti ljudi uspijevaju uraditi teško neko može i da zamisli, a kamoli postigne.

Tih dana, na temperaturi od -20 stepeni celzijusovih koja ledi krv, pri mećavi koja smanjuje vidljivost na par metara, u vrljetima gdje se mo-

torne sanke zaglave i prevrnu na desetine puta, Srećko, Zoran, Ranko, Blagoje, Dalibor nastavljaju bez primisli da odustanu jer znaju da ima ljudi koji na njih čekaju. Ovdje ne bih isticala njihov rad jer bi o poslovnim uspjesima te ekipe knjiga mogla da se napiše. Radije bih vam ispričala jedno zapažanje kojem sam svjedočila a koje govori o posebnosti i veličini ljudi koje je sastavio rad, očvrstnule nedaće, povezala nesvakidašnja ljubav prema poslu i koji sada žive jedan za drugoga.

Naime, kada su nakon višerasovnog putovanja kroz mećavu i smetove sti-

gli do mjesta kvara, pa majstorski u rekordnom roku riješili probleme, u povratku su svratili da se ogriju i okrijepe do jedne od malobrojnih porodica koja je ostala da prezimi u tim krajevima. Ono što je meni bilo zadivljujuće jeste što ih ti domaćini gledaju kao blistavo svjetlo u toj nedodijeli. Bitniji su im od onoga svjetla koje su im obezbijedili u sijalici. Oni su im tu jedini gosti. Kada ni doktori, ni putari, ni djeca njihova ne mogu stići, do njih stignu njihovi električari. Donesu im lijekove i malo razgovora. A struja - ona je manje bitna. Često ih i savjetuju da ne idu dalje, da ne rizikuju ali ih ne slušaju. Pa onda brinu za njih dok ih ponovo ne ugledaju. U svakoj riječi se osjećalo veliko poštovanje koje gaje prema našim herojima. A oni to zaista i zaslužuju.

Za mene, bila su to dva dana koja ću pamti do kraja života. Dva dana koja sam fizički izdržala a bilo je trenutaka kada sam mislila da neću moći dalje. U tim momentima pomislim da je njihov svaki dan takav, pa i ja skupim snagu. Će da se obrukam pred njima takvima! Toliko su časni, pošteni, hrabri, nesebični da ovo moje iskustvo čini većim upravo to što sam njih bolje upoznala. Njih

koji sa osmijehom, neprekidnom šalom, bratskom brigom rade jedan od najtežih poslova na skali teških. A sve protkano izuzetnom skromnošću tih, po mnogo čemu, velikih ljudi.

Ako sam zbog nečega ponosna što radim u CEDIS-u, to je jer mogu reći da su oni moje kolege.

VESNA TERIĆ: SREĆNA SAM ŠTO SAM UPOZNALA TE SKROMNE I DOBRE LJUDE

Bilo je to još jedno nevjerovatno iskustvo, zahtjevno u svakom smislu, fizički posebno, ali upravo sve to ga čini nezaboravnim i već sam rekla, ne postoje pare za koje bih to iskustvo prodala. Željela sam tu temu, htjela sam da upoznam javnost sa ljudima koji rizikuju živote u borbi sa surovom i nemilosrdnom prirodom, kako bi svakom selu obezbijedili struju. I pretpostavila sam da neće

biti lako, ali, da ćemo u samo jednom danu, i to najhladnijem mogućem, osam i po sati provesti na motornim sankama, nijesam znala. I da se nijesam upustila u tu avanturu nikada ne bih saznala koliko su humani, požrtvovani, plemeniti i neustrašivi CEDIS-ovi elektromonteri. Ta energija, želja, volja i ljubav prema poslu koji rade, neopisiva je i nekako je i vas, kada ste već sa takvim ljudima, sramota da odustanete, da ne izdržite, ma koliko vam bilo teško. Uostalom, bez znoja, suza i ljubavi ne može se stvoriti ništa dobro, ni u životu, ni u novinarstvu.

Žao mi je što kamere nijesu mogle da izdrže tako nisku temperaturu, naprosto su ledile, nijesu mogle da rade. Ali, Andrija, moj divni mladi kolega, ništa nije prepuštao slučaju. Kada nije mogao standardnom, snimao je go pro kamerom i dronom. I on i Samir dali su sve od sebe da na tom nemoguće surovom terenu, u danima ekstremnog meteorološkog

minusa i mećave, urade sve što je u njihovoj moći da gledaocima dočaramo priču o elektromonterima, što se nas tiče, herojima zime 2021.

Od prvog trenutka, a upoznali smo se na terenu, osjećali smo se kao dio složne i uigrane ekipe elektromontera. Tih nekoliko dana, objasnili su mi u startu, biću njihova sestra. I zaista sam se tako i osjećala. I dok smo putovali na sankama i zaglavljivali se u nametima i dok sam ih očima punim straha gledala kako grle ledom okovane raspukle, klimave bandere, mijenjaju konzole i zatežu provodnike, pitala sam se i još se pitam kako je njihovim majkama, sestrama, suprugama, djeci... jer to je posao u kojem se samo jednom griješi, a svaka greška se životom plaća.

Emisiju Heroji u sjenci posvetila sam elektromonterima kao dio duga građana Crne Gore prema ljudima koji žive i rade daleko od očiju javnosti, nenaviknuti na pažnju i privi-

legije. Ona je i odgovor svima koji ih tako olako kritikuju iz toplih domova kada im kratkotrajan nestanak struje poremeti dnevnu rutinu i komfor.

Nadam se da će nakon ove priče bolje razumjeti i tu profesiju i te skromne i dobre ljude.

Ja sam definitivno srećna što sam ih upoznala i što sam zahvaljujući mojoj profesiji postala njihova sestra.

SAMIR LAČEVIĆ: VELIKO BRAVO ZA EKIPU CEDIS-A

Provedena tri dana sa ekipom CEDIS-a na Zabljaku ostaće mi u dubo-

kom sjećanju. Snimatelj sam već 15 godina i prošao sam raznorazna snimanja i događaje. Moram bit iskren, najteže nešto sto sam snimao upravo je bilo ovo snimanje sa ekipom CEDIS-a. Bilo je ovo jedno veliko i nevjerovatno iskustvo.

Što se tiče ekipe CEDIS-a, mislim da ne postoje riječi koje bi mogle opisati te hrabre ljude. Snijeg, kisa, mećava za njih nijesu prepreka, ušto sam se i sam uvjerio. Koliko god da se plate ti ljudi malo je.

Jedno veliko bravo i veliko divljenje za ekipu Crnogorskog elektrodistributivnog sistema..

Monografija „Prva električna centrala u Crnoj Gori Cetinje 2010.“

„Muzej svjetlosti“ naša legitimacija pred svijetom

Na Cetinju, gradu muzeju, punom znamenitosti i brojnih ustanova u kojima se čuva kulturno i sakralno blago crnogorskog naroda, svojevrsan spomenik kulture je i prva crnogorska električna centrala koja je osvijetlila njenu prijestonicu 14. avgusta 1910. godine, baš na dan krunisanja za kralja Nikole I Petrovića.

Da se ovaj „muzej svjetlosti“ i prvenac crnogorske elektrifikacije ne prepusti zaboravu potrudio se naš inženjer **Borislav Pravilović**, inspirisan i činjenicom da je više generacija njegove porodice učestvovalo u tehničkom opsluživanju ovog zdanja iz kojeg je na početku prošlog vijeka na podlovcenskom kršu sinula zora novog i dinamičnog doba tehničkog napretka i tehnoloških revolucija a naša prijestonica, kako je pisao Crnogorski vjesnik 1910. godine, dobila „lijepo i moderno osvjetljenje koje će, pored koristi građanstvu, dati Cetinju ukras kojim će se moći ponositi pred brojnim stranim posjetiocima“.

Boro je, naime, autor monografije „Prva električna centrala u Crnoj Gori Cetinje 1910.“ u kojoj na preko 300 strana opisuje istorijski kontekst prije i poslije gradnje cetinjske centrale, njene tehničke karakteristike, kao i tehničke karakteristike distributivne mreže. Prikupio je on brojne detalje o poluvjekovnom radu centrale u pet različitim državnim režimima: Kraljevina Crna Gora, austrougarska okupacija, Kraljevina Jugoslavija, italijanska i njemačka okupacija i Federativna Narodna Republika Jugoslavija. To je, kako je u Recenziji kazao profesor Ilija Vujošević, ne samo uvjerljivo

BORISLAV PRAVILOVIĆ

svjedočanstvo o jednom avangardnom tehničkom poduhvatu, nego i dragocjeno svjedočanstvo o vremenu, njegovim društvenim sadržajima, idejama, ograničenjima i ljudskom pregnuću države Crne Gore s početka XX vijeka.

Monografija sadrži sedam poglavlja sa Prilogom Tesla i Crna Gora. Prva tri poglavlja obrađuju socijalne, ekonomske i kulturne prilike u Crnoj Gori i na Cetinju do druge polovine XX vijeka ali se, kako se kaže u Recenziji, autor ne zadovoljava samo slikom okolnosti u kojima je centrala

nastala, nego kao uvod u temu daje pregled razvoja rasvjete u Crnoj Gori do prelaska na električno osvjetljenje.

Centralno i razumljivo najobimnije poglavlje je dokumentovani prikaz građevinskog, mašinskog i elektro dijela naše prve elektrane i njenog uspješnog funkcionisanja čak i u burnim vremenima balkanskih i dva svjetska rata.

Ova elektrana, sa dva dizel motora, ukupne snage 120 kW, čiji je prvi potrošač bio Dvor crnogorskog suverena, radila je neprekidno 50 godina

sa 450 hiljada ostvarenih radnih sati. Skinuta je sa mreže 1963. godine u potpuno ispravnom stanju, a zgrada i postrojenje konzervirani su i stavljeni pod zaštitu zakona kao spomenik kulture.

Naredna tri poglavlja obrađuju izgradnju drugih centrala, nastalih nakon cetinjske, kao i elektrifikaciju drugih crnogorskih gradova i važnih gradskih centara u okruženju, čime ova monografija postaje dragocjena historiografska publikacija o razvoju upotrebe električne energije kao preduslova svakog daljeg društvenog progressa.

Najzad, u Prilogu navedni su bibliografski izvori o crnogorskim korjenima genijalnog Nikole Tesle i njegovom interesovanju za Crnu Goru i njenu dugogodišnju borbu za slobodu.

O svom istraživačkom poduhvatu Boro kaže da mu je cilj bio da jedan značajan segment iz crnogorske istorije, vezan za početke elektrifikacije i period koji je tome prethodio, približi generacijama koje dolaze, prvenstveno iz energetske struke, kao i najširoj stručnoj i laičkoj javnosti.

-Trudio sam se da na objektivnan način prikazem sve okolnosti oko početka rada prve električne centrale, a ujedno i cijeli društveni i ekonomski ambijent, koji je pratio razvoj energetike u Crnoj Gori. Želja mi je da ova monografija dodatno podstakne interesovanje stručne i kulturne javnosti za dalja istraživanja, s obzirom da se na ovu temu u našoj zemlji veoma malo pisalo, iako je riječ o nečemu što svjedoči da smo među prvima uhvatili korak sa zahuktalim i tehnički superiornim 20. vijekom i da je naš narod i tada bio u saglasju sa stremljenjima modernog vremena – kaže Boro i dodaje:

-Za četiri godine istraživačkog rada i prikupljanja podataka pregledao sam preko 30 hiljada stranica periodike i preko milion arhivskih dokumenata, gdje sam se susreo sa nizom istraživačkih izazova dok sam analizirao materijalne, arhivske i pisane tragove u muzejima, arhivama, bibliotekama i štampi. Želio sam da ova moja priča o „muzeju svjetlosti“, bude što kvalitetnija i sveobuhvatnija i da monografiju o njemu uklopim u bogatu političku i kulturnu baštinu ondašnje Crne Gore.

Ne zna, kaže, koliko bi uspio u ovom

poduhvatu da nije bilo podrške porodice, prijatelja i kolega iz Sektora za upravljanje CEDIS-a, a posebno NVO Cetinje moj grad. Zahvalnost za realizaciju ovog zahtjevnog projekta duguje svojoj kompaniji, kao i Elektroprivredi Crne Gore i Prijestonici koji su pružili finansijsku pomoć, te Ministarstvu kulture koje je u monografiji prepoznalo kulturno dobro Crne Gore i učestvovalo u njenoj izradi kao sufinansijer.

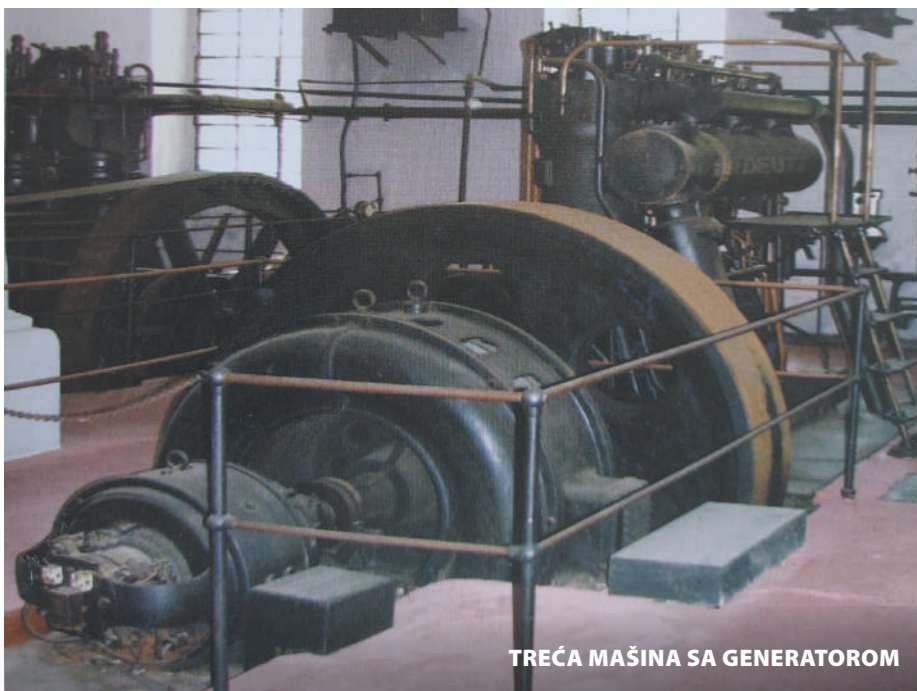
Boro se nada da će ovaj rukopis, koji je iz štampe izašao baš na veliki

TRANSFORMATOR U POSTROJENJU

jubulej - 110. godišnjicu proglašenja Crne Gore za kraljevinu, skrenuti pažnju nadležnih na muzej energetike i njegov glavni eksponat - električnu centralu iz 1910. godine, koja je još jedna naša prava legitimacija pred svijetom. Jer, po njegovom mišljenju, on treba da dobije mjesto koje zaslužuje i preraste u tehnički muzej Crne Gore kao posebnu organizacionu jedinicu u sklopu Muzeja Crne Gore.

-Tehnički muzej bavio bi se sakupljanjem, selektovanjem i prezentacijom brojnih i dragocjenih tehničkih eksponata, dokumenata i fotografija koje su najbolje svjedočanstvo o visokoj tehničkoj svijesti našeg čovjeka sa početka XX vijeka, a kojih ima mnoštvo kod nas, pa i u drugim sredinama, gdje im nije mjesto, jer pripadaju Crnoj Gori. Na taj način bi se značajan i vrlo vrijedan materijal sačuvao i dalje razvijao – poručio je Boro Pravilović.

TREĆA MAŠINA SA GENERATOROM

Sponzorsva i donacije

Nastavljena saradnja sa Kliničkim centrom

Crnogorski elektrodistributivni sistem donirao je sredinom februara 25 hiljada eura Kliničkom centru Crne Gore i na taj način dodatno potvrdio društveno odgovornu orijentaciju kompanije i uspješnu saradnju sa najvećom crnogorskom zdravstvenom ustanovom. CEDIS je od 2017. godine, uključujući i ovogodišnju donaciju, Kliničkom centru donirao 130 hiljada eura za realizaciju nekoliko projekata u toj ustanovi, što je pravi primjer koliko kompanije mogu da doprinesu stvaranju boljih uslova za liječenje građana.

- Ova donacija predstavlja nastavak realizacije četvorogodišnjeg Sporazuma koji smo potpisali sa Kliničkim centrom krajem 2019. godine i na taj način se obavezali da do 2023. ovoj zdravstvenoj ustanovi godišnje doniramo iznos od 25 hiljada eura. Kroz

ovaj vid saradnje Kliničkom centru obezbjeđujemo donaciju na koju može unaprijed da računa i shodno tome planira aktivnosti. U CEDIS-u društveno odgovornim aktivnostima pristupamo strateški, trudimo se da potpora zajednici u kojoj poslujemo podrazumijeva brižljivo planiranje i kontinuitet, što potvrđuje i ova donacija. Takođe, podrška crnogorskom zdravstvu, bila je i ostaje naše posebno polje interesa - istakla je **Magdalena Vukčević**, rukovodilac Sektora za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije.

Medicinski direktor Kliničkog centra, dr sc. meicine. **Zoran Terzić** izrazio je iskrenu zahvalnost na podršci i naglasio posebno zadovoljstvo što će donirana sredstva biti upotrijebljena za realizaciju građevinsko – zanatskih i elektro radova u Centru za plastičnu,

rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju, u koji do sada nije bilo značajnijih ulaganja.

- U periodu kada je Sporazum sa CEDIS – om, kao i EPCG - om i RUP – om potpisivan niko od nas nije slutio sa kojim izazovom će se čovječanstvo suočiti. Danas smo svi svjesni da se radi o donaciji koja je ispunila svoju misiju i opravdala, ne samo očekivanja donatora i naše ustanove, već i viziju da je KCCG ustanova od opšteg značaja za našu državu. Donirana sredstva doprinose modernizaciji KCCG-a, a samim tim i podizanju nivoa kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga našim pacijentima i bolje uslove za rad zaposlenima. Uvjeren sam da će vaš primjer slijediti svi oni koji su u prilici da na ovaj način iskažu društvenu odgovornost za dobrobit svih. Profesionalnost, požrtvovanost i posvećenost u liječenju svih naših pacijenata, a što je posebno došlo do izražaja od pojave COVID-19 infekcije, dokaz je da zaposleni KCCG zaslužuju najbolje uslove za rad i dužno poštovanje - istakao je dr Terzić i još jednom zahvalio na vrijednoj donaciji.

Donacije koje su realizovane prethodnih godina utrošene su, da podsjetimo, za izgradnju Baby friendly odjeljenja na Klinici za ginekologiju i akušerstvo, nabavku pedijatrijskog kardiološkog ultrazvuka za potrebe Instituta za bolesti djece i špic pumpi za potrebe Klinike za anesteziju, reanimaciju i terapiju bola. Prošlogodišnja donacija CEDIS-a od 25 hiljada eura Kliničkom centru takođe je utrošena za potrebe Centra za plastičnu, rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju.

Sponzorsva i donacije

Podrška za Karate klub „Omladinac“ i ove godine

Društveno odgovorno poslovanje Crnogorskog elektrodistributivnog sistema dobrim dijelom oslanja se na promociju sporta, kroz podršku sportskim klubovima i talentovanim sportistima. Tako naša kompanija treću godinu zaredom finansijski podržava Karate klub “Omladinac” iz Podgorice koji je tu podršku opravdao brojnim medaljama na evropskim i svjetskim takmičenjima.

Ovogodišnji Ugovor o sponzorstvu zaključen je na četiri hiljade eura, a ulaganjem u sve trofejnjiji sport CEDIS potvrđuje da mu je i u redovnim i u vanrednim okolnostima društvena odgovornost i briga za dobrobit zajednice na vrhu ljestvice prioriteta. -Karatisti “Omladinca” su od 2011. godine nizali uspjehe na domaćim i međunarodnim takmičenjima. Situacija sa COVID 19 u 2020. godini poremetila je ritam sportskih dešavanja i uskratila članovima Kluba mogućnost da pokažu svoje znanje, vještine i talenat. No, i pored svih

izazova, uslovljenih koronavirusom, prošle godine su uspjeli da se okite sa tri odličja, i to srebrnom medaljom u kategoriji mlađih seniora i dvije bronzane medalje u kategoriji kadeta na evroskim takmičenjima. Ljubav prema ovom sportu i sjajni rezultati koje postižu motivišu ove mlade ljude i njihove trenere da na najbolji način promovišu svoj klub, grad i državu. Ponosni smo na njih i njihove uspjehe i zadovoljstvo nam je što smo njihovi partneri. Nadamo se da ćemo se i ove godine zajedno radovati novim uspjesima”, kazala je **Marija Jovović**, šefica Službe za kroprativne komunikacije u CEDIS-u.

Brojne medalje, kojima su se okitili članovi Karate kluba “Omladinac”, uticale su na status ovog olimpijskog sporta u crnogorskim okvirima. Velika zasluga za to pripada **Marini Raković**, najuspješnijoj u porodici “Omladinac”.

-Podrška CEDIS-a izuzetno je važna

za naš klub, ali i karate sport u Crnoj Gori. Uz tu podršku, koja traje već tri godine, omogućeno nam je da se kvalitetnije pripremamo, posebno za međunarodna takmičenja. Vjerujem da ćemo se ove godine zajedno radovati našim uspjesima na evropskim i svjetskim takmičenjima i da ćemo vam se medaljama odužiti za nesebičnu podršku koju nam pružate - istakla je Raković.

CEDIS od osnivanja izdvaja značajna sredstva za podršku crnogorskom sportu. Vrijednost ugovora o sponzorstvu, koji su zaključeni samo tokom prethodne godine, iznosi blizu 80 hiljada eura. Naši najvažniji partneri su Vaterpolo i plivački savez, Rukometni savez, Streljački savez i, naravno, Karate klub “Omladinac”. Zahvaljujući svemu što smo uradili u godinama za nama, u obavezi smo da nastavimo sa svojom dobrom poslovnom praksom kako bismo realizovali I planove koje imamo za naredni period.

Sponzorsva i donacije

CEDIS i Rukometni savez nastavljaju saradnju

Crnogorski elektrodistributivni sistem nastavlja sardnju sa Rukometnim savezom Crne Gore kao njihov sponzor, a novi ugovor o sponzorstvu u prostorijama Saveza potpisali su 3. marta izvršni direktor CEDIS-a **Zoran Đukanović** i prvi čovjek crnogorske „kuće rukometa“ **Petar Kapisoda**.

Direktor Đukanović kazao je tom prilikom da naša kompanija, kao društveno odgovorna, razvoj sporta posmatra kao dio ukupnog razvoja društva, jer sport, pored takmičarskog, ima važan vaspitni, zdravstveni, kulturni i socijalni sadržaj.

-Posebno nas raduje nastavak saradnje sa Rukometnim savezom Crne Gore koji je ostvario značajne rezultate na planu razvoja i afirmacije rukometa u našoj državi, a rezultati na

međunarodnim takmičenjima su zavrijedili pažnju i poštovanje svjetske rukometne javnosti. Rukometne selekcije su uvijek krasili timski duh, borbenost, hrabrost i istrajnost. Zato se nadamo da će vam naša podrška omogućiti još bolje uslove rada i pripremu, te doprinijeti da se nastavi tradicija ostvarivanja što boljih rezultata.

Vjerujem da ćemo našu žensku reprezentaciju gledati na Olimpijskim igrama u Tokiju, naše rukometaše na Evropskom prvenstvu naredne godine, te da će se Savez, a i Crna Gora pokazati kao dobri domaćini Evropskog prvenstva za kadetkinje. CEDIS uvijek ulaže u prave vrijednosti i pruža podršku najboljima. Svim srcem želim da se zajedno radujemo uspjesima reprezentacija na predstojećim međunarodnim takmičenjima

i promociji rukometa i naše države“, kazao je Đukanović.

Petar Kapisoda zadovoljan je što društveno odgovorne kompanije prepoznaju rezultate i aktivnosti koje Savez realizuje sa ciljem podizanja kvaliteta domaćih takmičenja i što bolje promocije države na međunarodnoj sceni.

-Ovo je treći sponzorski ugovor koji zaključujemo u ovoj godini, a drugi koji produžavamo sa našim prepoznatim partnerima. To je slučaj i sa kompanijom CEDIS sa kojom ostvarujemo izuzetnu saradnju od prvog dana mandata novog rukovodstva Saveza. I ponavljam ono što sam istakao više puta, a to je činjenica da je posebno zadovoljstvo kada produžavate saradnju sa nekim od partnera, jer je to potvrda da je ista bila uspješna u proteklom periodu, postavljena na dobrim temeljima i da ima prostora da samo bude podignuta na viši nivo u budućnosti. Zbog situacije sa kojom se čitav svijet suočava u proteklih godinu, ovo je sticajem okolnosti – olimpijska godina. A poznato je da je to najveći izazov za sve nacionalne federacije, naročito one koje imaju velike ambicije što je bez sumnje slučaj i sa našim. Stoga, vjerujem da sa dosta optimizma možemo da očekujemo 19. mart i početak kvalifikacionog turnira za rukometašice, nakon koje ćemo, vjerujem, zajedno sa našim prijateljima iz CEDIS-a, ali i ostalim partnerima, biti u prilici da proslavimo izbornu vizu za Tokio i učešće na najvećoj svjetskoj smotri sportista - kazao je Kapisoda.

Zajedno protiv COVID - 19

Zbog složene epidemiološke situacije podsjećamo zaposlene da je poštovanje epidemioloških mjera obavezno.

Zaposleni i stranke su obavezni da nose zaštitne maske prilikom ulaska i izlaska i za sve vrijeme boravka u svim prostorijama Crnogorskog elektrodistributivnog sistema, bez izuzetka.

U narednom periodu biće pooštrene kontrole nošenja zaštitnih maski i poštovanja propisanih mjera, kako zbog neodgovornog ponašanja pojedinaca kompanija ne bi trpjela posljedice i bila kažnjavana.

Napominjemo da su obezbijedjene dovoljne količine zaštitnih maski i sredstava za dezinfekciju za sve zaposlene.

KLINIČKA SLIKA

Znakovi infekcije kod oboljelih uključuju povišenu tjelesnu temperaturu praćenu respiratornim simptomima kao što su kašalj, nedostatak daha i otežano disanje, a zatim groznicu, glavobolju, gubitak čula mirisa i ukusa. U teškim slučajevima infekcija sa COVID 19 izaziva upalu donjih respiratornih puteva i pluća, jak akutni respiratorni distress, respiratornu insuficijenciju i insuficijenciju bubrega.

Novi koronavirus - COVID-19

Kako da zaštitite sebe i druge?

Kada kijate ili kašijete, prekritje usta i nos maramicom.

Upotrijebljene maramice bacite u kantu za otpatke.

Redovno perite ruke toplom vodom i sapunom.

Ako se osjećate bolesno, telefonom se obratite ljekaru.

Ako imate simptome potrudite se da budete udaljeni od zdravih osoba oko 1,5 metara.

Ako imate simptome gripa, ostanite kod kuće.

Izbjegavajte grljenje i ljubljenje.

Ne dodirujte lice (oči, usta i nos) rukama.

www.ljzcg.me

INFO LINIJA
020 412 888

Crna Gora
Ministarstvo zdravlja

Period inkubacije

Na osnovu trenutnih saznanja stručnih lica, procjenjuje se da je period inkubacije COVID - 19 između dva i 14 dana, najčešće pet dana.

Dizajn: Lux print
Štampa: Grafo Group

Crnogorski elektrodistributivni sistem
Ivana Milutinovića 12
www.cedis.me

/cedisonline
 /cedisonline

